

U SESVETAMA ĆE SE GRADITI NOVO NASELJE

Poglavarstvo Grada Zagreba je na sjednici održanoj 14. rujna ove godine, između ostalog, usvojilo Detaljni plan uređenja nekadašnje farme Sesevski Kraljevec na kojoj tvrtka *Degrad* na 13 hektara planira graditi novo naselje sa 130 stanova za 4.000 stanovnika, s građevinama poput vrtića i škole te popratnim sportsko-rekreacijskim i trgovačkim sadržajima.

Poglavarstvo je prihvatilo izmjene i dopune Generalnoga urbanističkog plana (GUP) Sesveta kojima su formalizirani uvjeti za izgradnju stanova POS-a na području bivše vojarne u Dubokom Jarku te stanova po zagrebačkom modelu stanogradnje na bivšoj farmi *Sljemena* (oko 2800 stambenih jedinica).

OBNOVA GRAĐEVINA GRADITELJSKE BAŠTINE U RIJECI

Vlasnici odnosno suvlasnici građevina u Rijeci mogu do 1. listopada predati prijavu za sufinanciranje sanacije i obnove pročelja i krova zgrada.

Naime, vlasnici odnosno suvlasnici građevina pojedinačno registriranih kao kulturno dobro te onih na području zaštićene urbanističke cjeline grada Rijeke mogu Gradu Rijeci podnijeti prijavu za sufinanciranje sanacije i obnove pročelja i krova zgrade. Odluku o ovom namjenskom korištenju sredstvima spomeničke rente i ostalih prihoda iz proračuna Grada za zaštitu kulturnih dobara donijelo je Gradsko poglavarstvo na sjednici 20. lipnja 2006., a javni poziv građanima uputilo je 7. srpnja.

Grad Rijeka će, ovisno o složenosti i vrsti radova, u sufinanciranju sudjelovati s 25,50 odnosno 100 posto sredstava, a suvlasnici se obvezuju snositi dio troškova sanacije koji se ne financiraju iz gradskog proračuna. Nakon prijave utvrdit će se lista prioriteta prema već prije utvrđenom pravilniku, a prednost će imati građevine spomeničke vrijednosti i one građevine čije stanje zahtijeva hitnu sanaciju.

OZLJEDE NA RADU

U Hrvatskoj je tijekom 2005. registrirano više od 22.000 ozljeda na radu, od kojih se 80 posto dogodilo na radnome mjestu, a preostalih 20 posto na putu do posla ili s posla kući.

Istodobno je u istome razdoblju na poslu smrtno stradalo 45 radnika. Najugroženije djelatnosti su građevinarstvo, trgovina i prerađivačka industrija. U građevinarstvu je prošle godine ozlijeđeno 2600 radnika, a ta djelatnost, nažalost, prednjači i u broju smrtnih slučajeva. Na graditeljskim je poslovima prošle godine smrtno stradalo 27 radnika, što je 60 posto od ukupnog broja smrtno stradalih.

Ulaskom u EU Hrvatska će morati unaprijediti zaštitu na radu koja trenutno baš i nije na visokoj razini, o čemu svjedoče i prije spomenuti podaci. Između ostalog, poslodavci će morati voditi računa o vibracijama i jačini buke, zračenju računala, stresu, kancerogenom učinku nekih tvari koje se rabe u proizvodnji, a radnici, i to ne samo oni na gradilištima, morat će nositi zaštitnu opremu. EU ima vrlo visoke standarde zaštite na radu te od svojih članica traži da ih se pridržavaju jer njima se štiti ljudski život i zdravlje, ali se i osigurava jednaki status na tržištu.

KONSTRUKTOR GRADI HE U BIH

Elektroprivreda Hrvatske zajednice Bosne i Hercegovine priopćila je 1. rujna 2006. kako su Vlado Marić, generalni direktor Elektroprivrede HZ Herceg Bosna i Željko Žderić, direktor građevinske tvrtke *Konstruktor* iz Splita, potpisali Ugovor o gradnji hidroelektrane Mostarsko blato na svotu od 22 milijuna konvertibilnih maraka (oko 11 milijuna eura).

Ugovorom je utvrđeno kako će *Konstruktor* izgraditi ulazne građevine, dovodni tunel i vodne komore HE Mostarsko blato. Pripremni su radovi već počeli, a rok završetka radova je 27 mjeseci. Nova će hidroelektrana proizvoditi 170 GWh električne energije na godinu.

HYPO ALPE ADRIA GRADI NASELJE

Hypo Alpe-Adria Consultants planira uložiti 150 milijuna eura u projekt izgradnje poslovno-stambenog naselja na Savskoj Opatovini uz Ljubljansku aveniju u Zagrebu.

Kompleks će se nalaziti na 10,5 hektara zemljišta između ulica Savska Opatovina i Svilkovići. Gradit će se četiri stambene i jedna poslovna zgrada, visine pet i sedam katova, ukupne površine 140.000 četvornih metara. Uz stanove i urede, u kompleksu će biti vrtić, kinodvorana, trgovački i ugostiteljski objekti, parkovi, biciklističke staze te dva do tri podzemna kata koja su predviđena za parkiranje. Svi prostori – stambeni i poslovni, bit će uglavnom za prodaju ili iznajmljivanje. U četiri stambene zgrade planira se izgraditi 320 stanova koji će se prostirati na 56.000 četvornih metara, dok će poslovni prostor zauzeti 84.000 četvornih metara. Is-

hođenje potrebnih dozvola je u završnoj fazi. Gradnja bi trebala početi najkasnije u jesen sljedeće godine, a rok dovršetka je sljedećih pet godina.

Uz to Hypo *Alpe Adria* planira izgraditi još luksuznije naselje na Zavrtnici, gdje su otkupili bivšu tvornicu *Pobjeda*.

UREĐENJE SPLITSKE RIVE

Radovi na uređenju splitske Rive trebali bi započeti 15. listopada, i to prema rješenju zagrebačkoga arhitektonskog studija 3LHD koji je pobijedio na natječaju za najbolje idejno rješenje uređenja i urbane opreme Rive raspisanom krajem listopada 2005.

Projekt uređenja provodit će se na dvije razine – kao idejni projekt uređenja za prostor od jugoistočne obale Dioklecijanove palače do samostana Sv. Frane, te kao izvedbena dokumentacija za prvu fazu radova uređenja, od ulaza u Dioklecijanove podruma do Marmontove ulice.

Projekt Riva financirat će se iz municipalnih obveznica, predstavljenih i emitiranih u Zagrebu i Splitu sredinom srpnja. Izrada dokumentacije stajati će oko milijun kuna, a ove će se godine za izgradnju rive utrošiti oko četiri milijuna kuna. Svi bi radovi trebali biti dovršeni najkasnije do 1. svibnja 2007.

USKORO NATJEČAJ ZA ZAGREBAČKI AERODROM

Uskoro bi Društvo arhitekata Zagreb (DAZ), u suradnji sa Zračnom lukom Zagreb, trebalo raspisati javni međunarodni arhitektonski natječaj za gradnju novog terminala Zračne luke Zagreb, koji bi se za dvije godine trebao početi graditi na mjestu sadašnje vojne baze Pleso. Trenutačno je u postupku rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i priprema dokumenta za dobivanje lokacijske dozvo-

le. Izgradnja novog terminala stajat će oko 156 milijuna eura.

ZA UREĐENJE ZAGREBA 1,26 MILIJARDI KUNA

Nakon tri mjeseca, početkom rujna, i službeno je završila ljetna građevinska sezona u Zagrebu koja je prema izvješću Gradskog ureda za graditeljstvo, komunalne poslove i promet bila oko 50 posto opsežnija od prošlogodišnje.

Najveći su radovi, poput proširenja Ljubljanske avenije, završeni, a oni projekti koji su započeti bit će završeni tijekom rujna ili u listopadu. U tri ljetna mjeseca zagrebačko je Poglavarstvo na gradnju utrošilo ukupno 1,26 milijardi kuna, od kojih se 844 milijuna kuna odnosi na 34 veća projekta (ceste, škole, vrtići, domovi). Rokovi su se uglavnom poštivali, a u svim je projektima, osim gradskih, sudjelovalo i 50-ak raznih drugih tvrtki među kojima prednjači *Viadukt*. Sam ili s kooperantima, *Viadukt* je sudjelovao u projektima vrijednosti 386 milijuna kuna. Dva projekta koja čine najveću prometnu gradsku investiciju *Viadukt* je odradio zajedno s *Hidroelektrom*. To su proširenje Ljubljanske avenije (tri prometna traka) vrijedno 170 milijuna kuna

i gradnja čvora Savska Opatovina na Ljubljanskoj od 110 milijuna kuna.

A. Vlahović

U ISTRI PRONAĐENO NASELJE STARIJE OD 8.000 GODINA

Na brdu Sveti Mihovil pokraj Bala u Istri nedavna su arheološka istraživanja utvrdila da je na toj lokaciji postojalo neolitičko naselje starije od osam tisuća godina, rekao je voditelj istraživanja kustos Arheološkog muzeja Istre Romuald Zlatunić na konferenciji za novinare održanoj 28. kolovoza.

Riječ je o naselju koje je kontinuirano trajalo od neolitika do brončanog doba, premda antički nalazi nisu utvrđeni, no zna se da je ono ponovno naseljeno u srednjem vijeku, što potvrđuje sakralna građevina.

Na lokalitetu su nađeni ostaci suhozidne arhitekture iz brončanog doba, zatim vrlo bogati nalazi poput odlomaka impreso keramike na koju su se ornamentirani utiskivali oštrim rubovima te 12 strelica koje datiraju od kraja srednjeg neolitika do brončanog doba, odnosno od prije 7 tisuća godina.

Primjer neolitičkog naselja

Riječ je ujedno o najvećem nalazištu prapovijesnih strjelica u Istri, a pojedine su izrađene od materijala koji nisu s ovoga područja. Za strjelice i alat treba naknadno utvrditi njihovo podrijetlo kada je riječ o materijalima i načinima izrade, osobito stoga jer je dio rađen od vrlo rijetkog opsidijana, odnosno tzv. vulkanskog stakla i kremenca koji ne potječu s ovoga područja. To znači da je u to vrijeme na ovome prostoru bila razvijena i intenzivna razmjena i trgovina, napomenula je suradnica istraživanja Giulia Codacci Terlević.

Područje oko Rovinja i Bala vrlo je bogato prapovijesnim nalazištima pa je samo u južnoj Istri 12 lokaliteta koji datiraju iz doba ranog neolita.

POČINJE GRADNJA DRŽAVNIH STANOVA

Prva sjednica Vlade nakon dvotjedne ljetne stanke počela je isticanjem dobrih makroekonomskih pokazatelja. Vlada se napokon hvata u koštac i sa stambenim zbrinjavanjem bivših nositelja stanarskog prava izvan područja od posebne državne skrbi. Od sljedeće se godine počinje graditi oko 4000 stanova koji bi trebali biti dovršeni 2011. Ti će stanovi ostati u trajnome državnom vlasništvu.

Kad ljudi umru ili kad ne žele više stanovati u tom stanu, taj stan ostaje državi na raspolaganju, kazala je ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva Marina Matulović - Dropulić. Prema modelu javno-privatnog partnerstva izgradit će se 3600 takvih stanova, a 400 će se stanova moći kupiti na tržištu.

ŠTEDLJIVE KUĆE SU BUDUĆNOST

Propis o uštedi toplinske energije za svaku novu zgradu koja će se graditi, uveden početkom ovog mjeseca, dovodi Hrvatsku još korak bliže Eu-

ropskoj uniji. Od 1. srpnja u Hrvatskoj se provodi Tehnički propis o toplinskoj zaštiti i uštedi energije, pa će svaka nova zgrada morati imati i energetsku iskaznicu.

Dodatne investicije u toplinsku zaštitu vrlo će se brzo, s obzirom na porast cijena energije, isplatiti, a istodobno će država uvoziti manje energije. Niskoenergetskom se gradnjom skraćuje sezona grijanja i sezona hlađenja, kaže profesor zagrebačkog Arhitektonskog fakulteta Ljubomir Mišćević, predavač kolegija Energetska i ekološka arhitektura, koji se godinama bavi solarnom i niskoenergetskom arhitekturom.

Profesor Mišćević naglašava da dodatno ulaganje u toplinsku zaštitu investiciju u startu poskupljuje pet do deset posto, no ubrzo se isplaćuje, a takve građevine svojim vlasnicima štede mnogo novca. Razvijene europske zemlje za investicije u niskoenergetsku gradnju daju povoljne zajmove te subvencije i riječ je zapravo o bespovratnim zajmovima. Na primjer, u Sloveniji se za gradnju takvih kuća već nekoliko godina daju povoljniji zajmovi. No, u EU je standard niskoenergetske gradnje već prijedlogom pomaknut prema tzv. pasivnim kućama.

Prva je solarna kuća prema projektu prof. Mišćevića sagrađena 1985. u Mariji Bistrici.

Zbog sve većeg zanimanja i potražnje, prof. Mišćević projektirao je i prvu tipsku hrvatsku niskoenergetsku kuću koja na godinu za zagrijavanje troši 40 kilovatsati po četvornom metru. To je tzv. trolitarska kuća koja troši samo tri litre ulja za loženje po četvornom metru u cijeloj sezoni grijanja, što je više nego dvostruko manje od vrijednosti koju kao najlošiju tolerira novi Tehnički propis.

Pasivna kuća, npr., čija izvedba investiciju poskupljuje 10 do 15 posto, troši samo 15 kilovatsati po četvornome metru na godinu. To je tzv. jednolitarska kuća, koju je kao ener-

getski standard osmislio njemački fizičar Wolfgang Feist. Nedavno je u Bestovju kod Zagreba završena prva pasivna obiteljska kuća u Hrvatskoj.

Gradske su vlasti Frankfurta prije nekoliko mjeseci donijele odluku da će se sve zgrade koje se budu gradile novcem iz gradskog proračuna morati graditi prema standardu pasivne kuće.

Ne radi se o pomodarstvu, nego o realnim i opravdanim potrebama gradnje u kontekstu održivog razvoja. Ne treba zaboraviti da je arhitektura veliki zagađivač, jer se primjerice u kućanstvima čak 70 posto energije troši za zagrijavanje prostora.

ZLATNI LAV RICHARDU ROGERSU

Na 10. venecijanskom bijenalu arhitekture nagradu za životno djelo primio je arhitekt Richard Rogers.

Rođen u Firenci, Rogers je obrazovanjem vezan uz Architectural Association u Londonu, a njegovu karijeru u posljednjih četvrt stoljeća obilježili su projekti suvremenih zgrada poput Centra G. Pompidou u Parizu (koji je gradio u suradnji s Renzom Pianom) te sjedišta Lloyda u Londonu. Rogersova karijera nije vezana samo uz projekte zgrada, već i uz urbanizam. On je istraživač koji prati regeneraciju urbanih mjesta tražeći višu kvalitetu životnog standarda. Od 1978. radi u studiju Richard Rogers Partnership, a paralelno je bio na nekoliko funkcija u javnim kulturnim institucijama Velike Britanije.

Upravo je velebni Centar Pompidou, popularni Beaubourg, naznačio prekid s poznatom stilskom arhitekturom jer je na kompletno pročelje zgrade postavljena mreža instalacija. Arhitekti kažu kako je primijenjen princip "okrenute rukavice", što je šezdesetih i sedamdesetih godina (otvorenje je bilo 1977.) bila i te kako avangradna ideja, gesta pobune protiv tradicionalnih muzeja koji izgledaju poput spremišta.

Centar Pompidou u Parizu

Zbog toga je Centar Pompidou bio prekretnica. To je centar koji ima sve sadržaje, od knjižnice, pet katrova s galerijama sa stalnim i povremenim izlozbama, restoranom na vrhu zgrade, a na dan zgradom prođe nekoliko tisuća ljudi. Zato je i postao spomenikom.

PROGRAM INTELIGENTNA ENERGIJA ZA EUROPU - NATJEČAJ ZA 2006.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici 10. ožujka 2006. donijela Odluku o pokretanju postupka za

sklapanje Memoranduma o razumijevanju između Europske unije i Republike Hrvatske o sudjelovanju Republike Hrvatske u višegodišnjem programu Europske unije *Inteligentna energija za Europu* (2003. - 2006.).

Slijedom odluke od 17. ožujka 2006. u Bruxellesu su Memorandum potpisali Andris Piebalgs u ime Europske unije i Damir Polančec u ime Vlade Republike Hrvatske.

Program *Inteligentna energija u Europi* ustanovljen je radi razvoja i provedbe netehnoloških akcija na području iskoristivosti energije i obnovljivih izvora energije. Temeljni mu

je cilj podržati održivi rast u energetici, osiguravanje stalne opskrbe energijom, postizanje konkurentnosti energetskog sektora EU-a i bolju zaštitu okoliša. Na temelju Memoranduma potencijalni predlagatelji iz naše zemlje imaju mogućnost sudjelovanja već na aktualnom natječaju objavljenom u svibnju.

Ovaj je natječaj posljednji u ovome programskom razdoblju i traje do 31. listopada 2006. te je ukupno na raspolaganju 48,1 milijuna eura za sve uključene zemlje (EU i Norveška, Island, Lihtenštajn, Bugarska, Rumunjska i Hrvatska).

Program je podijeljen u četiri dijela, odnosno EU putem ovog programa sufinancira aktivnosti u sljedeća četiri područja:

1. SAVE - unapređenje energetske učinkovitosti i promocija racionalnog iskorištavanja energije, posebice u zgradarstvu i industriji
2. ALTENER - promocija iskorištavanja novih i obnovljivih izvora energije za proizvodnju električne i toplinske energije
3. STEER - promocija učinkovitijeg iskorištavanja energije te primjena novih i obnovljivih goriva u prometu
4. COOPENER - promicanje suradnje sa zemljama u razvoju u području obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti.

U objavljenom pozivu zastupljeni su svi navedeni dijelovi s pripadajućim prioritetima, osim programa COOPENER za koji je posljednji predviđeni natječaj u ovome razdoblju zatvoren prošle godine.

Prijaviti se mogu tri različite aktivnosti:

1. projekti - potrebno je sudjelovanje najmanje triju subjekata iz tri različite države
2. osnivanje lokalnih ili regionalnih energetskih agencija - najmanje dvaju tijela lokalne ili regionalne razine u dvije različite zemlje

3. događanja - dovoljan jedan subjekt iz bilo koje od navedenih zemalja

U programu mogu sudjelovati lokalne i regionalne institucije, nevladine udruge, znanstveno-istraživačke institucije, ali i poslovne zajednice. Odabranim predlagateljima dodijelit će se bespovratna sredstva, ali je za sve aktivnosti nužno sufinanciranje te će ta sredstva biti dodijeljena najviše do 50 posto ukupne vrijednosti investicije. S obzirom na vrste aktivnosti, nema službenog ograničenja iznosa kod prijave projekata, ali se

očekuje stotinjak realiziranih projekata, 20 energetskih agencija te 25 događanja.

Prijave se upućuju izravno na:
Intelligent Energy Executive Agency (IEEA)
Ref: Call for proposals IEEA 2006
Madou
Place Madou 1
B-1210 Saint-Josse-Ten-Noode
Belgium
Faks: +32/ 2/ 292 18 92

U sljedećem proračunskom razdoblju EU-a (2007. – 2013.) program

Intelligent Energy II bit će u okviru CIP-a (Competitiveness and Innovation Programme). CIP je u prvome redu usmjeren prema malim i srednjim poduzećima, a svojim će proračunom podržati njihove aktivnosti kojima se poduzećima i industriji olakšavaju inovacije. Istodobno je predviđen i za podizanje efikasnosti energije i obnovljivih izvora energije, tehnologije okoliša te bolje iskorištavanju informacijsko-komunikacijskih tehnologija (ICT). Na raspolaganju će biti 730 milijuna eura za čitavo proračunsko razdoblje.

T. Vrančić